

Toelichting op Opleidingseenheden, hun voorkeursomschrijvingen en aggregaties

5 juli 2023
versie 1.0

Inleiding

Voor schooljaar 2022-2023 is de *Conceptregeling codetabellen 2023-2024*¹ gebruikt als basis voor de waardenlijst. De wijzigingen tov van schooljaar 2022-2023 in de concept-codetabellen zijn ook besproken in het ketenoverleg vo. Definitieve samenstelling van de waardenlijst is door de Beheergroep Waardenlijsten RIO (voor po en vo) op 28 juni 2023 bekrachtigd. Bestuurlijke vaststelling zal schriftelijk via het Ketenregieoverleg po/vo verlopen.

De waardenlijst bevat alle (erkende) opleidingen in het vo waarin wordt voorgeschreven, hoe die met een korte naam kunnen worden weergegeven c.q. voluit geschreven (lange naam) en hoe die eenheden geaggregeerd kunnen worden tot opleidingsgroepen.

Verschillen met schooljaar 2022-2023

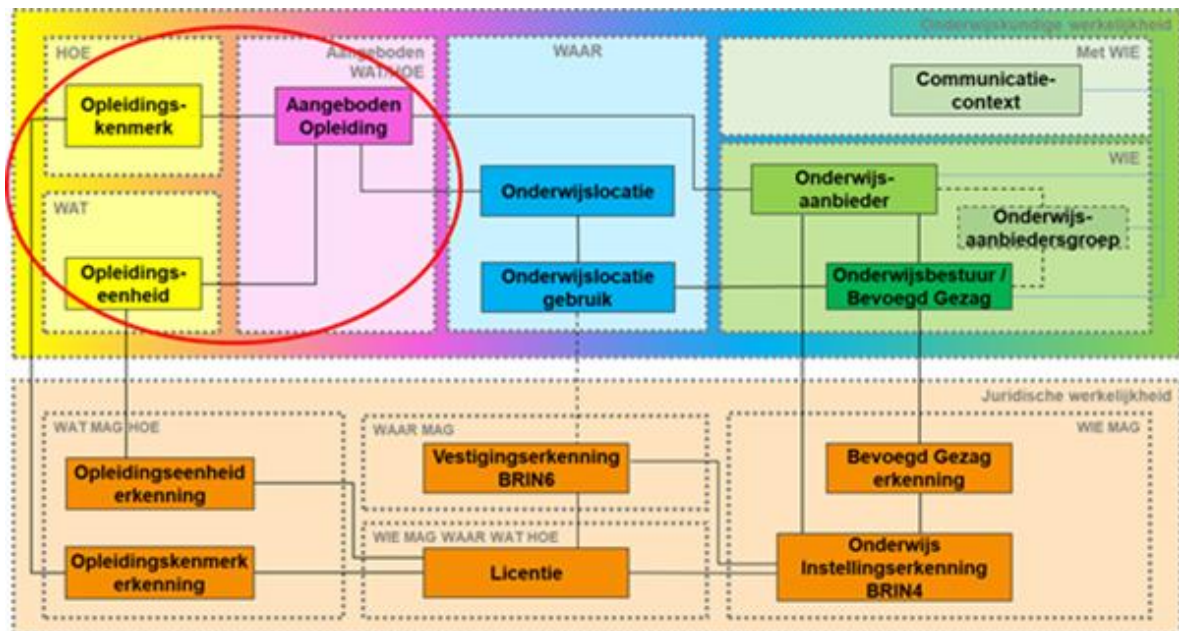
Er zijn in de nieuwe codetabel (die nog definitief gepubliceerd moet worden in de Staatscourant) een aantal veranderingen ten opzichte van schooljaar 2022-2023 doorgevoerd. Deze veranderingen ook doorgevoerd in de waardenlijst Opleidingseenheden:

- Nieuwe (erkende) opleiding: vmbo-kb/tl voorbereidende lj. (erkendeopleidingscode 0028)
- Nieuwe (erkende) opleiding: vmbo-kb/tl voorbereidende lj. lwoo (erkendeopleidingscode 0047)

De waardenlijst Opleidingseenheden-vo zal samen met deze notitie beschikbaar komen via [Waardenlijsten RIO-vo op Edustandaard](#) (onder het kopje Normatieve documenten).

¹ Link is nog niet beschikbaar, publicatie op Overheid.nl is nog niet gedaan.

Wat bedoelen we met Opleidingseenheden?

RIO-model beknopt (zie voor uitleg: <https://www.rio-onderwijs.nl/informatiemodel-en-begrippen>)

In het RIO-informatiemodel zijn Opleidingseenheden gedefinieerd als “Een geheel van kennis, inzicht en vaardigheden”. Dat geheel kan een vak (opleidingsonderdeel) zijn, een opleiding dan wel een opleidingsgroep (een groep van opleidingen).

In het vo hebben we te maken met een wettelijke vastgestelde lijst van erkende opleidingen, ook wel de “elementcodetabel” genoemd². Dit zijn erkende opleidingen waarvoor scholen licenties moeten hebben om ze te kunnen aanbieden. De ID van een erkende opleiding is de *erkendeopleidingscode* (voorheen de *elementcode*)³.

Voorlopig is afgesproken dat de *erkende opleidingen* en hun ID's (erkendeopleidingscodes) in het vo de basis vormen van wat een onderwijsinstelling mag aanbieden in RIO als aangeboden opleiding⁴ enerzijds en het inschrijven van leerlingen in ROD (Register Onderwijsdeelnemers) anderzijds. Bijvoorbeeld voor een opleiding *havo* in de leerjaren 4 en 5 worden zogeheten profielen onderkend. Elk profiel is een eigen erkende opleiding met een eigen erkendeopleidingscode ('elementcode'). In RIO kan een aangeboden opleiding worden vastgelegd op het niveau van een profiel (met een 1-op-1 relatie naar de erkende opleiding). Tezamen vormen de vier havo-profielen echter de opleidingsgroep *havo bovenbouw*, wat in RIO ook een mogelijke verschijningsvorm van een opleidingseenheid kan zijn.

Een inschrijving in ROD geschiedt op basis van een erkendeopleidingscode, onder andere met als doel om inzicht te krijgen in welke leerling precies wat doet. Dit doel werd oorspronkelijk ook wel de *ILT* of *Individuele Leerling Telling* genoemd, een term die nog steeds in de praktijk vaak wordt gebezigd. Vandaar dat elementcodes nog steeds ook wel *ILT-codes* worden genoemd hoewel die term formeel niet bestaat meer in de officiële publicatie. De formele term is nu nog *elementcode* voor de inhoudelijke aanduiding van een wettelijk erkende vo-opleiding, maar gaat dus omgedoopt worden in *erkendeopleidingscode*.

In het kader van RIO is dus voorlopig pragmatisch gekozen om de erkende opleidingen de kleinste vorm van Opleidingseenheden te laten zijn die nu in RIO worden geregistreerd binnen aangeboden opleidingen. VO-scholen beschikken in hun administratiepakket over de codetabel en kunnen daaruit de erkende opleidingen kiezen waarop ingeschreven kan worden. Ze gebruiken de tabel ook om van daaruit de opleidingseenheden

² De codetabel van erkende opleidingen in het vo van schooljaar 2022-2023 is op de volgende pagina beschikbaar: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047139/2022-09-14>. Die van 2023-2024 moet nog gepubliceerd worden.

³ Die naamsverandering is onderdeel van het OCW-programma “Taal gaat met de tijd mee” en die ook de wetgeving en regelingen zal gaan raken.

⁴ Andere onderdelen van een aangeboden opleiding zijn onder andere de relaties met de onderwijslocatie, met de onderwijsaanbieder en eventuele opleidingskenmerken.

voor de Aangeboden Opleidingen van RIO vast te leggen. Dit is een stap die in de eerste implementatie van RIO goed te doen was. De uitwisseling tussen een LAS en het RIO Register vindt dus plaats op basis van opleidingen die als opleidingseenheden 1-op-1 gerelateerd zijn aan een erkende opleiding.

Voorlopig worden in RIO dus geen vakken e.d. geregistreerd als nog kleinere eenheden. Modeltechnisch is dat wel mogelijk gemaakt en wellicht in de toekomst ook wenselijk. Bijvoorbeeld in het kader van maatwerkdiploma of vakken die niet door OCW formeel worden erkend maar door andere instanties wel zoals bijv. Anglia of Cambridge Engels, vakken waar ook aparte diploma's/certificaten aan zijn verbonden die in het maatschappelijk verkeer een belangrijke extra waarde vormen voor de onderwijsvolger. Uiteraard vindt het registreren van de door OCW erkende vakken wel al plaats als het gaat om de inschrijving in ROD en ondersteunt de LAS derhalve dit niveau nu al. Dit staat nu nog echter los van de registratie in RIO.

In het vo is voorlopig ook nog niet gekozen om de Aangeboden Opleiding vast te leggen op het niveau van Opleidingsgroepen (denk aan het voorbeeld van *havo bovenbouw*) maar dit is technisch wel al mogelijk. In het vo, die vanaf schooljaar 2021-2022 een eigen codetabel voor erkende opleidingen heeft gekregen en ook een eigen waardenlijst Opleidingseenheden voor RIO, is wel al gekozen om het aanbod ook op aggregaties (opleidingsgroepen) te kunnen registreren.

Samenvattend: in het vo worden voor RIO de opleidingseenheden opleidingsgroep en opleidingsonderdeel nu nog niet gebruikt bij het samenstellen van een aangeboden opleiding⁵, maar alleen de opleidingseenheid opleidingen.

Waarom deze waardenlijst?

Met de opleidingen op het niveau van opleidingen als kleinste bouwsteen voor Opleidingseenheid zijn we geconfronteerd geweest met een aantal praktische issues. Opleidingen in RIO voor het vo zijn gerelateerd aan een erkende opleiding die bestaat uit een erkendeopleidingscode en een omschrijving. Die omschrijving was in het verleden niet altijd eenduidig en systematisch. Soms bevat(te) het een afkorting voor een begrip, soms niet.

Verder was er geen structuur voor aggregaties van bij elkaar horende opleidingen. In toepassingen en publicaties past elke partij daarom vaak een eigen manier van aggregeren toe. Het is bijvoorbeeld verleidelijk om diverse Engelstalige stromen bij elkaar te nemen (European Secondary School en IB bijvoorbeeld), maar binnen het onderwijs is dat alsof vmbo-tl en vwo bij elkaar geplaatst worden.

Voor iemand die goed is ingevoerd in het onderwijs is het meestal wel duidelijk wat er bedoeld wordt ongeacht de verschillende representatievormen. Maar vanuit het onderwijsveld is aangegeven dat het wenselijk zou zijn als er een breed bruikbare referentie komt voor benamingen van zowel de (erkende) opleidingen als de aggregaties daarvan en dat de aanduidingen in zowel opleidingseenheden in het onderwijsinrichting-deel van RIO gelijk zijn aan de aanduidingen die gelden voor de erkende opleiding in het onderwijserkenningen-deel van RIO.

Het hebben van een goede referentie voor aanduidingen moet er toe gaan bijdragen dat steeds meer partijen en voorzieningen zich gaan conformeren daaraan in hun toepassingen c.q. publicaties. Denk hierbij aan keuzesites (van gemeenten, Scholen op de Kaart) en aan toepassingen zoals het Mijn Diploma. Dit moet dan weer gaan bijdragen aan een betere herkenbaarheid van die opleidingseenheden ook bij mensen die niet goed zijn ingevoerd in het onderwijs- en opleidingsstelsel. Het zorgt voor eenduidigheid en een betere vergelijkbaarheid.

De waardenlijst is met het bovenstaande doel opgezet. Het is geen verplichting om als school of andere onderwijspartij je te conformeren aan de naamgeving en wijze van groepering in deze waardenlijst. Zoals gezegd moet de toepassing ervan zijn waarde nog gaan bewijzen. Wel is er door het onderwijsveld aangegeven dat het gebruik van deze naamgeving in het RIO Register wenselijk is.

De benamingen die formeel door de wetgever tot voor kort werden gehanteerd (en gepubliceerd in de Staatscourant) schoten voor zo'n breed gebruik eigenlijk tekort. Vanaf schooljaar 2020-2021 is daarom de zogeheten *Korte Naam* van de erkende opleiding in het BRIN/BRA-systeem bij DUO⁶ aangepast aan de

⁵ In feite is de aanduiding in RIO van aangeboden opleiding ook niet helemaal correct en zou dit aangeboden opleidingseenheid moeten zijn.

⁶ Registratie van erkende opleidingen gebeurt in het BRA-systeem, onderdeel van het BRIN-register. Op termijn gaat het beheer hiervan over naar het RIO-register, maar tot die tijd vindt er een synchronisatie plaats tussen het BRIN-register en

waardenlijst Opleidingseenheden en wordt deze in de RIO-schermen bij Aangeboden Opleiding ook getoond. Ook in de de publicatie van de codetabel in de Staatscourant wordt vanaf 2021-2022 de *Korte Naam* gehanteerd.

De *Lange Naam* van de erkende opleidingen is eind 2022 aangepast conform de aanduidingen in de waardenlijst en deze wordt nu ook getoond in de schermen van RIO.

In de volgende paragrafen wordt een nadere toelichting gegeven op de onderdelen van de waardenlijst.

(Erkende) opleidingen en de benaming ervan

In de officiële publicatie in de Staatscourant wordt van elke erkende opleiding naast de erkendeopleidingscode een aanduiding gegeven. Deze aanduiding wordt beheerd in het huidige BRIN-register. De gehanteerde aanduiding in de codetabel die in de Staatscourant werd gepubliceerd was tot 2021-2022 niet altijd consequent (soms werd de Korte Naam en soms de Lange Naam zoals die in het BRIN-register is vastgelegd gehanteerd en soms een eigen omschrijving die niet zodanig in het BRIN-register is vastgelegd) en kende ook niet altijd een eenduidige opbouw. Redenen hiervoor lagen onder andere aan het door de jaren heen toevoegen van erkende opleidingen waarbij de vaststellende partij wisselende voorkeuren heeft gehad in de gewenste naamgeving en soms ook omdat bepaalde aanduidingen in wetten worden genoemd en daardoor worden overgenomen.

In de waardenlijst is derhalve voor zowel de volledig uitgeschreven omschrijving (Lange Naam) als een Korte Naam een voorstel per opleiding opgenomen die beide beter als referentie zouden kunnen dienen voor breder gebruik (zowel in de erkende opleiding als in de daaraan gerelateerde opleidingseenheden in het onderwijsinrichting-deel van RIO). Vanaf het schooljaar 2021-2022 is de Korte Naam overgenomen door de wetgever bij het publiceren van de codetabel in de Staatscourant.

Naam Staatscourant (voorheen)	Korte naam (in Staatscourant vanaf 2021-2022)	Lange naam
VMBO BB Economie en ondernemen	vmbo-bb EO	vmbo-bb economie en ondernemen
HAVO Prf Nat/Gezond	havo natuur/gezond	havo natuur en gezondheid
Lj LWOO vb op Gm Lw	vmbo-gl onderbouw lwoo	vmbo-gl onderbouw lwoo

Er zijn voor die extra weergaven een aantal spelregels consequent toegepast:

Lange naam:

- Elke opleidingsnaam wordt zo volledig mogelijk uitgeschreven (max. 120 tekens).
- Elke naam is uniek ook over de aggregaties heen.

Korte naam:

- Elke opleidingsnaam is beperkt tot 30 tekens (tbv van bepaalde afnemende systemen en processen te maken).
- Als Lange Naam past in de 30 karakters van Korte Naam dan de naam in principe niet afkorten.
- In principe met kleine letters schrijven.
- Kleine letters in de Lange Naam worden als kleine letters afgekort, hoofdletters als hoofdletter, bijvoorbeeld bij eigennamen.
- Bovenstaande geldt niet voor de korte naam van de profielen in de bovenbouw van vmbo (nieuwe profielen) omdat hoofdletters in afkortingen herkenbaarder daar zijn voor de stakeholders (PIE in plaats van pie).
- Koppelstreepjes, punten (bij afgekorte woorden) en slashes zijn toegestaan, geen andere leestekens. (NB ampersand (&) levert problemen op bij systemen die de namen overnemen, vandaar ook EO ipv E&O)
- Afkortingen worden overal op dezelfde wijze afgekort dus ook in de aggregaties van opleidingen (opleidingsgroepen).

het RIO-register. Registratie in het BRIN/BRA kent een aantal beperkingen tav de lengte van de naamvelden waar rekening mee is gehouden in de waardenlijst.

Zoals gezegd zijn voorgestelde korte namen en lange namen adviezen. In een interface kunnen de namen iets aangepast worden. In een bepaalde interface kan bijv. gekozen worden voor iets als:

Onderbouw

vmbo-bb, vmbo-kb, vmbo-tl, havo

in plaats van:

vmbo-bb onderbouw, vmbo-kb onderbouw, vmbo-tl onderbouw, havo onderbouw

NB voor de leesbaarheid hanteren we in het bovenstaande voorbeeld reeds een aggregatie van de opleidingen.

Opleidingsgroepen als aggregaties

In diverse rapportages en overzichten, intern binnen een school en extern zoals op Vensters en rapportages van Inspectie, worden Opleidingseenheden geaggregeerd. Deze aggregaties kunnen onderling van elkaar verschillen zowel in naamgeving als de samentrekking van opleidingen die tot een groep behoren, waardoor de uitkomsten niet of moeilijk met elkaar te vergelijken zijn. Niet altijd is bekend welke aggregatie er is gemaakt, waardoor het ook kan lijken alsof de aggregaties wel hetzelfde zijn met onverklaarbare verschillen in de cijfers tot gevolg. Leerlingen en hun ouders kunnen in verwarring raken als de ene partij een opleiding vmbo-bb/kb/gl noemt terwijl een andere dit vmbo-onderbouw noemt. Is dit nu hetzelfde of niet?

De behoefte is door het onderwijsveld geuit om generiek en eenduidig een aantal veel voorkomende aggregaties beschikbaar te stellen die zichzelf (in rapportages bijvoorbeeld) en andere partijen kunnen gebruiken zodat overzichten wel met elkaar te vergelijken zijn en de aggregaties op een correcte wijze plaatsvinden.

De aggregaties zijn dus gebaseerd op de meeste voorkomende vormen hiervan. Het staat partijen vrij om andere aggregaties te kiezen zolang maar duidelijk wordt gemaakt hoe die zijn opgebouwd vanuit de opleidingen. Te bedenken voorbeelden zijn om op lwoo te aggregeren of op een vmbo-profiel.

De aggregaties zijn primair bedoeld voor (keten)partijen die rapportages of overzichten maken waarbij opleidingen bij elkaar worden gevoegd en getoond. Denk aan de Inspectie, OCW, toepassingen van het veld zelf zoals Vensters en Scholen op de Kaart, studiekeuze-websites, gidsen van gemeenten, in RIO zelf etc. Maar ook tussen scholen onderling wordt de vergelijkbaarheid vergroot als deze voorgestelde aggregaties en hun naamgeving worden gehanteerd in hun uitingen (formeel en informeel).

Daarnaast kan de lijst ook intern bij scholen ondersteuning bieden in het onderhoud van de aangeboden opleidingen in hun LAS. Het selecteren van de toegestane opleidingseenheden (toegestaan omdat er een licentie voor is afgegeven) leidt door die te relateren aan de aggregatieniveaus automatisch tot de juiste groepering en naamgeving ervan. Dat kan erg handig zijn in interne publicaties.

Andersom zou via de aggregaties op het meest algemene niveau (bijv. havo bovenbouw, havo onderbouw) er een voorselectie gemaakt kunnen worden naar de specifieke opleidingen waarvoor er een licentie bestaat en die men ook daadwerkelijk wil hanteren. Dit is uiteraard aan de gebruikersgroepen en de LAS-leveranciers om hier invulling aan te geven hoe ze dit precies in hun pakket willen. Hetzelfde geldt voor de interne rapportagesystemen van scholen waarin diezelfde aggregaties toegepast kunnen worden naar gelang de behoefte van die scholen.

Opbouw aggregaties (opleidingsgroepen) in waardenlijst en achterliggende argumentatie hierbij

Deze waardenlijst is er gekomen op basis van ervaringen met het modelleren van de opleidingen door scholen. De eerste versie die in september 2019 was opgeleverd voor schooljaar 2019-2020 kende een manier van aggregeren die nog niet goed genoeg aansloot bij de praktijk van scholen. De belangrijkste wensen op een rijtje waren:

- Er was een sterke wens om schoolsoorten zoals *havo* niet als 1 overkoepelende aggregatie te tonen maar een splitsing te maken tussen *onderbouw* en *bovenbouw*. Dat resulteert dan in een *havo onderbouw* en een *havo bovenbouw* in de waardenlijst. *Havo onderbouw* is in feite al meteen een “eindstation”, want deze correspondeert met een opleidingseenheid die 1-op-1 is gerelateerd aan een erkende opleiding (met de erkendeopleidingscode 0300), *havo bovenbouw* is wel een aggregatie die uit te splitsen is in de 4 profielen, *havo bovenbouw* heeft als opleidingsgroep een 1:n relatie met de erkende opleidingen (1:4 in dit specifieke geval).
- Alle vo-opleidingen die verwijzen naar een uitbesteding *naar vavo* zijn in een aparte aggregatie opgenomen.
- Een aggregatie op het niveau van *vmbo bovenbouw* wordt niet gezien als effectief. De wens is om die meteen uit te splitsen in 4 aparte aggregatieniveaus nl. *vmbo-bb bovenbouw*, *vmbo-kb bovenbouw*, *vmbo-gl bovenbouw* en *vmbo-tl bovenbouw*.
- Idem dito voor *vwo bovenbouw*. De wens was om die direct uit te splitsen in *vwo-atheneum bovenbouw* en *vwo-gymnasium bovenbouw*. Voor de onderbouw is de opleiding *vwo onderbouw* nu onder de aggregatie (opleidingsgroep) *vwo onderbouw* ondergebracht samen met *vwo-gymnasium onderbouw* en *vwo-atheneum onderbouw*.
- Bij onderbouw is de afbakening in leerjaren die daaronder vallen in de codetabel in de Staatscourant leidend. Dit is ook de indeling die scholen en andere stakeholders doorgaans zelf hanteren. Andere indelingen zoals die door de Inspectie worden gemaakt (ipv de eerste 3 leerjaren van *havo* en *vwo* slechts de eerste 2 jaren bijv.) zijn processpecifiek en worden niet in deze waardenlijst toegepast.
- Elke opleidingseenheid in RIO Onderwijsinrichting (het gele deel in het plaatje hierboven) krijgt een eigen unieke (betekenisloze) code, de zogeheten opleidingseenheidcode of O-code (4 cijfer-O-4 cijfers). Hierdoor kan er ook naar verwezen worden. Omdat deze code nu nog niet actief in uitwisselingen een rol speelt wordt in RIO voorlopig nog de erkendeopleidingscode getoond bij een opleiding, omdat die bij het onderwijsveld vooral bekend is.
- Vanaf schooljaar 2020-2021 zijn het aantal aggregaties ingeperkt. De lijst van 2020-2021 kende maar liefst 6 aggregatieniveaus die lang niet allemaal relevant voor gebruik werden geacht. Het aantal aggregaties is in de nieuwe waardenlijst naar 3 aggregatieniveaus.

Andere manieren van groeperen ondersteund

Zoals gezegd is de wijze waarop nu geaggregeerd is in de waardenlijsten (met de drie niveaus) in veel gevallen bruikbaar, echter er zijn ook gebruikssituaties denkbaar waar een andere manier van aggregeren cq filteren gewenst is. Om die reden is de waardenlijst uitgebreid met een aantal kolommen waarmee op een of meerdere waardes gefilterd kan worden. Het resultaat van een filtering kan weer als eigen aggregatie/groepering gehanteerd worden. De kolommen die nu als filtermogelijkheid zijn opgenomen zijn:

- Leerfase (waarden: onderbouw, bovenbouw, nvt (indien er geen echt onderscheid te maken valt).
- Onderwijsrichting (bijv. *vmbo-bb*, *havo*, *ESS* maar ook combinaties)
- Profiel (voor zowel *vmbo bovenbouw*, zoals *PIE*, *Groen*, *ZW* etc., als *havo/vwo bovenbouw* zoals *NG*, *NT* etc.)
- *lwoo* (ja/nee)
- Trajecten/Routes (bijv. *entree*)
- Type opleidingseenheid (opleiding, opleidingsgroep)

Zoals gezegd, het gebruik ervan is volkomen afhankelijk van het doel wat men voor ogen hebt, de toegevoegde kolommen zijn vooral bedoeld als extra hulpmiddel. Een eigen filtering eraan toevoegen is uiteraard altijd mogelijk als de situatie daarom vraagt. Als die filtering een brede toepassing behelst (meerdere scholen bijv.) dan kan die als wijzigingsverzoek worden ingediend om toe te voegen aan de gepubliceerde waardenlijst.

Hoe wordt de lijst gepubliceerd en beheerd?

Jaarlijks wordt in de Staatscourant de codetabel van erkende opleidingen en hun codes in het vo voor het komende schooljaar gepubliceerd. Meestal gebeurt de officiële publicatie pas in juli wat in principe te laat is voor de inrichting van bijvoorbeeld de LAS'en ten behoeve van de voorbereiding van scholen op het nieuwe schooljaar. Om die reden is een concept van de codetabel eerder al beschikbaar met de disclaimer dat er nog wijzigingen kunnen optreden.

Op basis van deze (concept)codetabel worden de korte naam en lange naam van de erkende opleidingen en van de aggregatieniveaus eventueel aangepast in de Waardenlijst Opleidingseenheden vo. Deze nieuwe lijst moet initieel worden vastgesteld door het onderwijsveld samen met de Inspectie van het Onderwijs, OCW en DUO. Hiervoor zal gebruik gemaakt worden van de beheerprocessen en de beheergroep⁷ die ook voor andere waardenlijsten (Opleidingskenmerken, Communicatiecontexten) in het leven is geroepen en waarin het onderwijsveld, de VO-raad, OCW, DUO, SLO en de Inspectie van het Onderwijs participeren met ondersteuning vanuit [Edustandaard](#).

Alleen erkende opleidingen geldend voor het betreffende (aankomende) schooljaar worden gebruikt bij een hernieuwde vaststelling van de aanduidingen en aggregaties in de waardenlijst. De lijst wordt daarna zo spoedig mogelijk gepubliceerd, in ieder geval via de pagina van de Waardenlijsten RIO-vo op Edustandaard (samen met (een aangepaste versie van) deze notitie). Via deze webpagina kunnen er ook wijzigingsverzoeken worden ingediend door gebruik te maken van de daar gepubliceerde wijzigingsformulieren. De waardenlijst wordt ook beschikbaar gesteld aan de leveranciers.

⁷ https://www.edustandaard.nl/standaard_werkgroepen/beheergroep-waardenlijsten-rio/